

Nieuwsbrief #2

November_2019

Informatiepunt Chroom-6 Defensie

Deze nieuwsbrief is een uitgave van het Informatiepunt Chroom-6. Dit informatiepunt is ingericht door Defensie maar staat onder beheer van het CAOP en is daarmee onafhankelijk. Het CAOP is een onafhankelijk kennis- en dienstencentrum op het gebied van arbeidszaken.

Contact

- www.informatiepuntchroom6.nl
- infoc6&carc@caop.nl
- 070 376 5476
(ma t/m vrij 09.00-17.00 uur)

Inhoud

Vervolgonderzoek gebruik chroom-6 op overige (niet-POMS) Defensielocaties: status **p.3**

Coulanceregeling chroom-6 aangepast **p.6**

Actualisatie literatuuronderzoek ziekten chroom-6: resultaten 2020 openbaar **p.7**

Vervolgonderzoek CARC: resultaten 2020 openbaar **p.8**

Verjaring: waar moet u rekening mee houden? **p.9**

Vervolgonderzoek gebruik chroom-6 op overige (niet-POMS) Defensielocaties: status

Afzender: RIVM

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) is bezig met het onderzoek naar het gebruik van chroom-6 op overige (niet-POMS) locaties van Defensie. Wat is nu de status?

Eerst nog even terug naar de kern van het onderzoek: Het RIVM is na afronding van het onderzoek naar chroom-6 op de POMS-locaties van Defensie aansluitend begonnen met het onderzoek dat betrekking heeft op de overige Defensielocaties. Dit onderzoek richt zich net als het POMS-onderzoek op twee hoofdvragen:

1. Welke verantwoordelijkheden droeg Defensie in haar rol van werkgever

binnen de indertijd geldende Arbo-regelgeving en gegeven de toentertijd beschikbare kennis over chroom-6? Hoe heeft Defensie invulling gegeven aan deze verantwoordelijkheden?

2. Op welke manier en in welke mate zijn (oud-)Defensiemedewerkers bij hun werkzaamheden blootgesteld aan chroom-6 en wat zijn de mogelijke gezondheidseffecten daarvan?

Verkennd onderzoek naar vraag 1

Om op hoofdlijnen een beeld te krijgen van de eerste vraag heeft het RIVM in de eerste helft van 2019 verkennende gesprekken gevoerd met (oud-)medewerkers van de operationele commando's. Hier is een (willekeurig) deel van de bij het Informatiepunt Chroom-6 geregistreerde mensen voor uitgenodigd, van zowel de Landmacht, Luchtmacht, Marine als de Marechaussee.

Deze verkennende gesprekken zijn afgerond. Er is een algemeen beeld gekregen over de ontwikkeling van de arbozorg vanaf de 70'er jaren tot nu toe. De informatie uit de gesprekken wordt gebruikt bij het bepalen van vervolgstappen voor de niet-POMS locaties.

Verder onderzoek voor vraag 1 en 2

Voor het onderzoek naar blootstelling aan chroom-6 op niet-POMS locaties wordt door het RIVM een vragenlijst opgesteld. Deze lijst bevat vragen zoals: wat waren

uw werkzaamheden, hoe lang voerde u de werkzaamheden uit, op welke locaties werkte u en hoe was de bescherming? Met behulp van standaard antwoordmogelijkheden kan snel informatie worden verzameld over het werkverleden en –omstandigheden van (oud-)medewerkers op verschillende locaties.

U kunt deze vragenlijst binnenkort via het Informatiepunt Chroom-6 invullen. Als u daar bent geregistreerd krijgt u vanzelf een uitnodiging. Bent u nog niet bij het Informatiepunt geregistreerd, maar wilt u wel meedoen? Dan kunt u zich natuurlijk nog aanmelden. De contactgegevens van het Informatiepunt vindt u voor- en achterop deze nieuwsbrief.

Mogelijkheden voor epidemiologisch onderzoek

Het RIVM bekijkt nogmaals of het mogelijk is om een zogenaamd epidemiologisch onderzoek te doen. Hiervoor wordt nu een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. Eerder is namelijk gebleken dat epidemio-

logisch onderzoek niet mogelijk was. De onderzoekers hebben nu meer informatie van bijvoorbeeld andere Defensielocaties, waardoor de Paritaire Commissie het zinvol vond om te laten beoordelen of epidemiologisch onderzoek toch mogelijk is.

Epidemiologisch onderzoek doen betekent dat er gekeken wordt of bepaalde ziekten voorkomen binnen bepaalde groepen, in dit geval (oud-)Defensiemedewerkers. Het doel hiervan is om te kijken of er onder (oud-) Defensiemedewerkers die hebben gewerkt met chroom-6 (en andere gevaarlijke stoffen), vaker bepaalde ziekten of gezondheidsklachten voorkomen dan onder vergelijkbare groepen, die daar niet mee hebben gewerkt.

Voor het haalbaarheidsonderzoek wordt gekeken naar de gegevens die nodig zijn om tot bruikbare conclusies te komen en de manier waarop die gegevens verkregen kunnen worden. Of er een epidemiologisch onderzoek komt hangt onder meer af van de blootstellingsinformatie die uit

het onderzoek naar overige locaties kan worden verkregen en de juridische mogelijkheden om gegevens te gebruiken. Door deze onzekerheid wordt pas later duidelijk of het epidemiologisch onderzoek er komt. De verwachting is dat het RIVM medio 2020 de Paritaire Commissie hierover kan adviseren. Op basis hiervan zal de Paritaire Commissie haar conclusies en aanbevelingen opstellen. U wordt hierover via het Informatiepunt chroom-6 (nieuwsbrief, website) geïnformeerd. ■

Coulanceregeling chroom-6 aangepast

Afzender: Defensie

Er is een aantal dingen gewijzigd in de Coulanceregeling chroom-6. Het belangrijkste is dat de lijst met ziekten is aangepast. Om duidelijk uit te leggen wat er precies veranderd is, heeft Defensie een informatieblad gemaakt.

De Coulanceregeling is er sinds maart 2015, vooruitlopend op de onderzoeksresultaten van het RIVM en een definitieve uitkeringsregeling. De regeling is vastgesteld op basis van de informatie die toen bekend was bij het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten. Inmiddels is het deelonderzoek van het RIVM naar chroom-6 op de POMS-locaties afgerond. Dit heeft meer informatie opgeleverd over ziekten veroorzaakt door blootstelling aan chroom-6. Op basis van deze informatie is de lijst met ziekten uit de Coulanceregeling aangepast en is deze nu gelijk aan de lijst met ziekten in de Uitkeringsregeling.

Informatieblad

Om duidelijk uit te leggen wat er precies veranderd is, heeft Defensie een informatieblad met veelgestelde vragen gemaakt. Deze vindt u als bijlage bij deze nieuwsbrief. Hierin vindt u ook de aanpaste, actuele lijst met ziekten. ■

Actualisatie literatuuronderzoek ziekten chroom-6: resultaten 2020 openbaar

Afzender: RIVM

De wetenschap staat niet stil. Daarom onderzoekt het RIVM of er – wereldwijd – nieuwe informatie in de wetenschappelijke literatuur is verschenen over ziekten die door chroom-6 kunnen worden veroorzaakt. De resultaten hiervan worden in 2020 openbaar gemaakt.

De chroom-6 ziektelijst is in 2017 voor het eerst gepubliceerd. Sindsdien zijn er nieuwe inzichten. Deze worden door het RIVM gevolgd: verschillende experts bespreken de huidige stand van de wetenschappelijke kennis over chroom-6 wereldwijd. Ook komt aan de orde welke ziekten met chroom-6 in verband worden gebracht. Dit kan leiden tot een aanpassing van de ziektelijst.

Risicobeoordeling

Voor ziekten die niet eerder op de ziektelijst stonden voert het RIVM een risicobeoordeling uit. Uit de risicobeoordeling moet blijken of oud-medewerkers van de POMS-locaties zodanig zijn blootgesteld aan chroom-6, dat zij ziek kunnen zijn geworden of eventueel nog kunnen worden.

Omdat het RIVM de informatie uit een net gepubliceerd rapport nog mee moest nemen, is de afronding van de actualisatie wat doorgeschoven. De resultaten van het literatuuronderzoek en de risicobeoordeling worden naar verwachting in het eerste kwartaal van 2020 openbaar gemaakt. ■

Vervolgonderzoek CARC: resultaten 2020 openbaar

Afzender: RIVM

Binnen het onderzoek naar het gebruik van CARC (Chemical Agent Resistant Coating) op de POMS-locaties van Defensie, is het RIVM nu bezig met onderzoek naar de stof HDI (hexamethyleen diisocynaat).

HDI is één van de ingrediënten in CARC. Van HDI is bekend dat dit schadelijk voor de gezondheid kan zijn. De Paritaire Commissie heeft daarom besloten dat de stof HDI, en de effecten daarvan op de gezondheid, moeten worden onderzocht door het RIVM.

In het onderzoek zijn de eigenschappen van HDI in kaart gebracht. Daarna is een lijst opgesteld van ziekten die HDI kan veroorzaken. Op dit moment wordt voor elk van de functies op de POMS-locaties het risico op deze ziekten door blootstelling aan HDI beoordeeld. De resultaten van het

vervolgonderzoek CARC worden eind 2019 aan de Paritaire Commissie aangeboden waarna de Paritaire Commissie Haar conclusies en aanbevelingen begin 2020 aan Defensie zal aanbieden. De verwachting is dat de resultaten van het onderzoek in het eerste kwartaal van 2020 openbaar gemaakt zullen worden. ■

Verjaring: waar moet u rekening mee houden?

Afzender: Defensie

Kan ik te laat zijn met mijn verzoek om een uitkering of letselschadevergoeding? Verjaart dit?

Heeft u een chroom-6-gerelateerde ziekte en wilt u een aanvraag doen voor een uitkering vanuit een regeling of een claim indienen? Dan is het goed om te weten dat er een limiet zit aan de tijd waarbinnen u een uitkering kunt aanvragen of een individuele letselschadeclaim kunt indienen. Dit is zo geregeld in de Nederlandse wet en heet de verjaringstermijn.

Verjaring is een moeilijk juridisch begrip. Hieronder volgt een korte uitleg, voor zowel de aanvraag van een uitkering als voor het indienen van een letselschadeclaim. Om u verder te helpen met een uitleg voor uw situatie, wordt u aangeraden uw vakbond, rechtsbijstandsverzekeraar of belangenbehartiger te benaderen. U

kunt ook contact opnemen met het Informatiepunt Chroom-6.

Uitkering vanuit een regeling

Op het moment dat u een diagnose van een chroom-6-gerelateerde ziekte heeft gekregen, heeft u 5 jaar de tijd om een uitkering aan te vragen. Dit heet de relatieve verjaringstermijn. Deze termijn gaat in op het moment dat de diagnose van de ziekte bij u bekend is én het voor uw situatie geldende RIVM-onderzoek bekend is geworden en een regeling is vastgesteld. Eerder gaat deze termijn niet lopen. Dit betekent het volgende:

- Stel u heeft al een diagnose van uw ziekte, vóórdat er een regeling is vastgesteld die voor uw situatie geldt. Als laatste datum waarop u een aanvraag kunt indienen geldt dan: de datum van het van kracht worden van een regeling, plus 5 jaar.
- Stel u wordt later ziek, en krijgt een diagnose van uw ziekte nádat er een regeling is vastgesteld die voor uw situatie geldt. Als laatste datum waar op u een aanvraag kunt indienen geldt dan: de datum van de diagnose van uw ziekte, plus 5 jaar.

Claim

Voor de start van de relatieve verjaringstermijn van 5 jaar voor het indienen van een letselschadeclaim moet aan twee voorwaarden zijn voldaan:

- De diagnose van de ziekte moet gesteld zijn.
- Duidelijk moet zijn wie de mogelijk aansprakelijke partij is.

Dus vanaf het moment dat u weet dat u ziek bent én u weet dat Defensie mogelijk aansprakelijk is, heeft u 5 jaar de tijd om Defensie een brief te sturen om Defensie aansprakelijk te stellen. U moet dus bekend zijn met zowel de diagnose, als het feit dat dit door het werk bij Defensie kan zijn ontstaan.

Defensie komt u hierin tegemoet door ervan uit te gaan dat u hiervan pas op de hoogte kunt zijn (geweest) vanaf het moment waarop het RIVM-rapport bekend is geworden, dat voor uw functie(s) geldt. Zo wordt u niet benadeeld door de lange duur van het onderzoek van het RIVM en de lange periode van onzekerheid.

Verjaring stuiten

Het is goed om te weten dat de verjaringstermijn kan worden onderbroken – juridisch heet dit stuiten. Dit kan door een

brief te sturen waarin duidelijk staat dat u op een later moment op de claim terug wilt komen. Als u dit binnen de termijn van 5 jaar doet, gaat er vanaf dat moment weer een nieuwe termijn van 5 jaar lopen.

Absolute verjaringstermijn

Naast de relatieve verjaringstermijn van 5 jaar bestaat ook de absolute verjaringstermijn. Dit is een periode van 30 jaar waarbinnen u een letselschadeclaim kunt indienen, gemeten vanaf de laatste blootstelling. Defensie doet bij chroom-6 echter geen beroep op de absolute verjaringstermijn, omdat u ook na meer dan 30 jaar na de laatste blootstelling nog ziek kunt worden door blootstelling aan chroom-6. ■

Nieuwsbrief #2

November_2019

Informatiepunt Chroom – 6 Defensie

Deze nieuwsbrief is een uitgave van het Informatiepunt Chroom-6. Dit Informatiepunt is ingericht door Defensie. Defensie vindt het belangrijk dat er geen drempels zijn voor mensen met vragen. Daarom staat het Informatiepunt onder beheer van het CAOP en is daarmee onafhankelijk. Het CAOP is een onafhankelijk kennis- en dienstencentrum op het gebied van arbeidszaken. Persoonsgegevens zijn hier in vertrouwde handen.

Contact

- www.informatiepuntchroom6.nl
- infoc6&carc@caop.nl
- 070 376 5476
(ma t/m vrij 09.00-17.00 uur)